

Σύνθεσις: Πρόεδρος : κ. Κ. Τσαγκαράκης.

Ἀντιπρόεδροι : κ.κ. Ν. Μπλιάτσος, Πλ. Μακρυγιάννης, Α. Τομαράς,
Α. Κόκκας.

Σύμβουλοι : κ.κ. Σπ. Ποταμιάνος, Μ. Στασινόπουλος, Δ. Βενιζέλος,
Κ. Ἀνδρουτσόπουλος, Ε. Κουρτικάκης, Ι. Ἀθανασούλας,
Β. Ρεγκάκος, Ε. Δωρῆς, Α. Παπαγιαννόπουλος, Κ. Τζώρ-
τζης, Β. Κωτσαρίδης, Δ. Παπανικολάου, Γ. Σγουρίτσας,
Ε. Σαρακηνός, Α. Καμπίτσας, Β. Γκούμας, Ε. Οικονόμου,
Β. Ρεντζεπέρης, Στ. Κωσταρόπουλος.

Πάρεδροι (γινῶμαι) ἄνευ ψήφου. : κ.κ. Ι. Ἰακωβάκης, Α. Παπίδας,

Εισηγητής : κ. Ι. Ἰακωβάκης. Μ. Βεκρῆς.

Ἀριθ. ἐρωτήματος: Φ.7632/17/ΑΣ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ 563/13-8-79 Ὑπ. Ἐξωτερικῶν - Α'
Γενικῆς Διευθύνσεως - Δ/νσεως Ἐκκλησιῶν.

Περίληψις ἐρωτήματος: Περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐλέγχου,
ἐπὶ λήψεως, ἀποφάσεως ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Μονῶν, διὰ τὴν
ἐκμίσθωσιν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν ἀκινήτων, ἐντός ἢ ἐκτός
τοῦ ἁθω κειμένων ἢ διὰ τὴν πώλησιν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν
ἀκινήτων κειμένων ἐκτός τοῦ ἁθω.

Ἐπὶ τοῦ πρόσθεν ἐρωτήματος τὸ Νομικὸν Συμβούλιον ἐγνωμοδότησεν ὡς ἀκολούθως:

Τὸ ἄρθρον 105 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, ἐπαναλαμβάνον δόμοιαν ρύθμισιν τῶν προγενεστέρων Ἑλληνικῶν Συνταγμάτων, κατοχυρώσαν καὶ αὐτὸ τὸ αὐτοειδικητὸν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, κατὰ τὸ ἔκπαι ἰσχύσαν καθεστῶς αὐτοῦ, ὥρισεν περαιτέρω ἐν παρ. 4 καὶ 5 αὐτοῦ ὅτι, "4. Ἡ ἀκριβὴς τήρησις τῶν ἀγιορειτικῶν καθεστώτων τελεῖ, ὡς πρὸς μὲν τὸ πνευματικὸν μέρος, ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς πρὸς δὲ τὸ διοικητικόν, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Κράτους, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ ἡ διαφύλαξις τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας. 5. Αἱ ἀνωτέρω ἐξουσίαι τοῦ Κράτους ἀσκοῦνται διὰ διοικητοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα καθορίζονται διὰ νόμου".

Πρὸς ρύθμισιν τῆς ὡς εἴρηται Συνταγματικῆς ἐπιταγῆς διοικητικῆς ἐποπτείας τοῦ Κράτους, τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 6010/34 ὤριζεν συνοπτικῶς ὅτι ὁ Διοικητὴς ἐποπτεύει καὶ τὴν τήρησιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου. Τὸ νῦν ἰσχύον ν.δ. 124/69 "Περὶ τῆς κατὰ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην Ἁγίου Ὁρους ἀσκήσεως ἐποπτείας ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ Ἁγίου Ὁρους", διευτύπησεν ὅτι: "1. Αἱ ἀποφάσεις, αἱ ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἢ τῶν λοιπῶν μοναστηριακῶν ἀρχῶν, ὑποβάλλονται ὑποχρεωτικῶς ἐν ἀντιγράφῳ καὶ εἰς τὸν διοικητὴν Ἁγίου Ὁρους ὅστις, ἀσκῶν τὴν ἐκ τοῦ Συντάγματος ἐποπτείαν ὡς πρὸς τὸ διοικητικὸν μέρος τῶν Ἀγιορειτικῶν Καθεστώτων, ἐλέγχει ἐάν αὗται ἐξεβόθησαν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, τῶν ἐσωτερικῶν κανονισμῶν τῶν Μονῶν καὶ τὰς Κανονιστικὰς Διατάξεις. 2. Ἐάν ὁ Διοικητὴς κρίνῃ, ὅτι ὠρισμένη ἀπόφασις ἐξεβόθη κατὰ παράβασιν διατάξεώς τινος τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ἢ τῶν λοιπῶν Κανονισμῶν καὶ Κανονιστικῶν Διατάξεων, δικαιούται νὰ ἀναπέμψῃ τὴν ἀπόφασιν εἰς τὴν ἐκδῶσσαν ἀρχὴν μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεών του, ἐν περιπτώσει δὲ διαφωνίας ἀπευθύνεται πρὸς τὸν

Υπουργόν τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ ὁποῖος καί ἀποφαίνεται τελικῶς".

Ἐκ τοῦ προπαρατιθεμένου νομοθετικοῦ κειμένου, συνδυαζομένου καί πρὸς τὴν Συνταγματικὴν Διάταξιν κατοχυρώσεως τοῦ Ἐκκαλαί εἰς Ἅγιον Ὅρος ἰσχύοντος καθεστώτος διοικητικῆς αὐτοδιοικήσεως, προκύπτει ὅτι πᾶσα πράξις ἢ ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἥτις ἐν προκειμένῳ ἀποτελεῖ αὐτοδιοίκητον νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, δεόν ὅπως ὑποβάλλεται εἰς τὸν ἐκπροσωποῦντα τὸ Κράτος Διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πρὸς ἔγκρισιν. Οὐδεμία κατάλυσις τῆς ὑποχρέωσης ταύτης τῆς Ἱ. Μονῆς δύναται νὰ θεμελιωθῇ, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ρυθμίζεται περιουσιακὸν δικαίωμα πωλήσεως ἢ ἐκμισθώσεως ἀκινήτου κειμένου ἐκτός τῆς ἐδαφικῆς περιοχῆς τοῦ Ἀ. Ὁρους, ἐφ' ὅσον ἡ πράξις ἢ ἀπόφασις τῆς Ἱ. Μονῆς, ἐκδίδεται συμφῶνως πρὸς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ Ἀ. Ὁρους καί κατὰ τὴν νομικὴν προσωπικότητα καί τὰς προνομίας, ἅτινα ὡς Μονὴ τοῦ Ἀγ. Ὁρους κέκτηται αὕτη. Ἡ ἀδιάστικτος διατύπωσις τοῦ ν.δ. 124/69, οὐδεμίαν καταλίπει ἀμφιβολίαν διὰ τὴν υἱοθέτησιν τῆς λύσεως ταύτης, ἥτις συνάδει καί πρὸς τὸ πνεῦμα καί τὸ Γράμμα τῆς Συνταγματικῆς διατάξεως, διατηρήσεως καί διαφυλάξεως ἀρχαίου παραδοσιακοῦ καθεστώτος ἰσχύσαντος ἐν Ἀγ. Ὁρεῖ. Ἡ τοιαύτη ὑποχρέωσις τῆς Ἱ. Μονῆς, ὡς αὐτοδιοίκητου ν.π.δ.δ. ἐκπληροῦται διὰ τῆς πρὸ πάσης ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεώς της, ὑποβολῆς της εἰς τὸν Διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅστις κρίνει τὸ σύμφωνον ἢ μὴ τῆς ἀποφάσεως τῆς Μονῆς, πρὸς τὸ Ἐκκαλαί ἰσχύον προνομιακὸν καθεστῶς, ὑποχρεούμενος ὅπως ἀρνηθῇ τὴν ἔγκρισιν καί ἐπικύρωσιν, ἐάν διαπιστώσῃ παράβασιν τινὲς τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ἢ τῶν λοιπῶν Κανονισμῶν καί Κανονιστικῶν διατάξεων. Ἦτοι ἐν προκειμένῳ ἐπιβάλλεται οὐχὶ ἔλεγχος σκοπιμότητος τῆς ἐργεσίας τῆς Μονῆς ἀλλ' ἔλεγχος νομιμότητος ὅπου καί κυριολεκτεῖται ἡ ἔννοια τῆς ἐποπτείας. Ἐν διαφωνίᾳ τῶν ἐνδιαφερομένων ἀποφαίνεται ὁ Ὑπ. Ἐξωτερικῶν. Ἡ τοιαύτη ἔγκρισις τοῦ Διοικητοῦ,

προσδίδει έκτελεστικότητα εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Ἱ. Μονῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν διοικητικὰς πράξεις, ἐφ' ὧν ὁ ἀκυρωτικός ἔλεγχος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, δύναται ἐνίοτε νὰ περιορίζεται (Παναγιωτάκου Σύστημα Ἐκκλησ. Δικαίου, τόμος Δ' σ. 450). Αἱ διατυπώσεις δέ αὗται αἱ ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ εἰδικοῦ περὶ Ἀ. Ὅρους νόμου (ν.δ. 124/69), φέρουν χαρακτῆρα κανόνων ἐντόνου Δημοσίας Τάξεως, ὡς κατατείνουσαι εἰς διατήρησιν Ἀρχαίου προνομιακοῦ Καθεστώτος ὅπερ αὐτοβόλως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑποχρέσεως παρεχώρησεν τὸ Σύνταγμα καὶ ὡς ἐδραιοῦσαι τὴν Κρατικὴν Κυριαρχίαν, ἵνα μὴ θεωρηθῇ ὅτι ὑπόκειται αὐτονομία τῆς ἐδαφικῆς περιφέρειας τοῦ Ἀθῶ. Ὡς δέ προκειμένου περὶ πάσης διοικητικῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὑπερτάτου σκοποῦ διατηρήσεως τοῦ Ἀγιορειτικοῦ Καθεστώτος, ἡ ὑπὸ Ἱερᾶς Μονῆς, λαμβανομένη ἀπόφασις δέον ὅπως, κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν ἐρμηνευομένων διατάξεων, ὑποβληθῇ πρὸ πάσης ἐκτελέσεως τῆς εἰς τὸν Διοικητὴν, ἵνα οὕτω παρέχεται ἡ εὐχέρεια ἐλέγχου τῆς νομιμότητος τῆς ἀποφάσεως .

Ἐν μὴ ὑποβολῇ εἰς τὸν Διοικητὴν τοῦ Ἀθῶ πρὸς ἔγκρισιν μετ' ἔλεγχον τῆς νομιμότητος τῆς ἀποφάσεως ἔκποιησιν ἀκινήτων κειμένων ἐκτὸς τοῦ Ἀγ. Ὅρους ἢ ἐνοικίαςιν ἀκινήτων κειμένων ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ Ἀγ. Ὅρους, ἡ σχετικὴ ἀπόφασις τῆς Ἱ. Μονῆς, στερεῖται ἐκτελεστικότητος καὶ ἡ σχετικὴ βάσει αὐτῆς σύμβασις ἐνοικιάσεως ἢ ἐκποίησεως εἶναι ἄκυρος, ὡς ὀρθῶς δέχεται καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 556/79 Γνωμοδότησις τῆς Ὁλομελείας Διακοπῶν τοῦ Σώματος τοῦτου.

Δέον ἐν προκειμένῳ νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ τὸ ἄρθρον 1 παρ. 48 τοῦ ν.δ. 126/69, "Περὶ καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" ρυθμίζον θέματα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν, τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἀγίου Ὅρους κειμένων, ὁμοίαν ἐπιφυλλάσσει ρύθμισιν, ὀρίζον ὅτι, ἡ διόίκησις, διαχείρισις, ἐκμετάλλευσις καὶ διάθεσις τῶν

Jul

./.

περιουσιακῶν στοιχείων καὶ τῶν πόρων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἱερῶν Μητροπόλεων, Ἱερῶν Μονῶν, Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν γίνεται ἄνευ συγκαταθέσεως ἢ ἀδείας οἰασθῆναι πολιτικῆς Ἀρχῆς, ἐπιφυλασσομένων τῶν διατυπώσεων τῶν ἐπιβαλλομένων ἐκ λόγων δημοσίας τάξεως ἢ δημοσίου συμφέροντος.

Περαιτέρω δεόν νά τονισθῇ, ὅτι ἡ προπαρατεθεῖσα διάταξις τοῦ Συντάγματος εἶναι εἰδική, ὥς ρυθμίζουσα ἐπὶ τοῦτω τό ἀγιορείτικον καθεστῶς (Ν. Ἀντιυποκόλλου Συνταγματικῆ Προστασία Ἁγιοι Καθεστώτος, ἔκδ. 1958 σ. 146).τ.Ε. 2140/75-2193/71). Ἡ ἔκτασις δέ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Συνταγματικῆς προστασίας, εἶναι προσδιορισμένη ἐξ αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος, ὅπερ καθορίζει τὰ ἐδαφικά ὅρια τοῦ ἁθῶ ὥς ἐξικνούμενα ὑπὸ τὴν Μεγάλην Βίβλαν καὶ ἐξῆς, ἐπιτρέπει δέ τὴν ἰδιαιτέραν ρύθμισιν τῶν ἐκ τῆς αὐτοδιοικήσεως προκυπτόντων ζητημάτων, διὰ τοῦ καταστατικοῦ Χάρτου, ὃν ἐπικυροῖ τό Οἰκουμενικόν Πατριάρχειον καὶ ἡ Βουλὴ. Διὰ τὰς περιουσιακὰς ὅμως σχέσεις, τὰς ἀνακυπτούσας ἢ ἐμφανιζομένας ἐκτός τοῦ Ἁγ. Ὅρους, ἡ κοινὴ ἐν τῷ Κράτει νομοθεσία, δύναται κατὰ περίπτωσιν νά ἐφαρμοσθῇ, μάλιστα δέ ἐν ἑλλείψει καὶ ῥητῆς ἀντιθέτου διατάξεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

Οὕτω προκείμενου περὶ ἀναδασωτῶν ἐκτάσεων τῶν Ι. Μονῶν, κειμένων βεβαίως ἐκτός τοῦ ἁθῶ, ἐν ὧσι καὶ τῆς προνοίας τοῦ ἀρθροῦ 24 τοῦ Συντάγματος πρὸς προστασίαν τῶν Δασῶν, ἐφαρμόζεται τό δημοσίας τάξεως ἀρθρον 148 τοῦ Δασικοῦ Κώδικος, συμφώνως πρὸς τό ὅποῖον ἡ πώλησις των, ἀπαιτεῖ Δ/μα ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν

Υπουργών Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ Γεωργίας, ἐνθα
ὅμως ἀντὶ τοῦ Ὑπ. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων προτείνων Ὑπουρ-
γός θὰ εἶναι πλέον ὁ Ὑπ. Ἐξωτερικῶν, ἐφ' ὅσον οὗτος εἶναι
ἐν προκειμένῳ ὁ ἀσκῶν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῶν ὡς εἴρηται Ι. Μονῶν,
ὧν τὰ κτήματα κατὰ τὸ ἄρθρον 106 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου,
δέν τελοῦν ὑπὸ ἐξάρτησιν τινα ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
ἢ ἄλλου τινὸς Ὑπουργείου τοῦ Κράτους. Ὅπότε εἰς τὰς περι-
πτώσεις πωλήσεως τοιοῦτων ἀναδασωτέρων ἐκτάσεων, θὰ ἀπαιτεῖται
ὡς πρόσθετος διατύπωσις, ἐπιγενομένης τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀπο-
φάσεως τῆς Ι. Μονῆς ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Ἀγ. Ὁρους, καὶ
ἡ ἐκδοσις Δ/τος προτάσει τῶν Ὑπ. Ἐξωτερικῶν καὶ Γεωργίας.

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Τσακωβάκης.

Ἐθεωρήθη

Ἀθῆναι τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1939

Ὁ Πρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Κων. Τσαγκαράκης.